

HSN § 69   Avgiftsfrihet för akutvård och spårsäkring efter våldtäkt

Ärendenummer: HSN 2022/789

Paragraf föregående instans: HSN-AU § 73

Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige att:

- Vård efter sexuella övergrepp ska vid första besöket, samt vid eventuellt efterföljande återbesök, vara avgiftsfritt för patienten. Ej heller ska eventuell uteblivandeavgift tas ut för dessa besök.
- Fastställa förslag till vårdavgift i öppenvård enligt bilaga 1 att gälla från och med 2024-01-01.

Sammanfattning

Hälso- och sjukvårdsnämnden gav i sitt beslut den 2022-12-16 (HSN § 135), förvaltningen i uppdrag att återkomma med en beskrivning av omhändertagandeprocessen vid våldtäkt oavsett könsidentitet, samt en beskrivning av åtgärder för att öka kännedomen om avgiftsfrihet för akutvård och spårsäkring.

Patienter med kvinnligt kön som uppsöker vård vid sexuella övergrepp hänvisas till gynekologisk mottagning och de med manligt kön hänvisas till kirurgisk mottagning. Barn omhändertas i samarbete med barn- och ungdomsmedicinska mottagningen. Patienter som söker efter att ha blivit utsatta för sexuella övergrepp kan antingen komma till direkt berörd mottagning eller via akutmottagningen.

Omhändertagandet vid gynekologisk mottagning beskrivs enligt följande: Patientens berättelse inhämtas av läkare som sedan genomför en undersökning och tillhörande spårsäkring. Patienter som inte vill medverka till undersökning ska inte tvingas eller övertalas på ett sätt som kan uppfattas som starkt påtryckande. Däremot kan ett resonemang föras med patienten om begränsad undersökning av synliga kroppsdelar och självtoppsning.

Prover tas och patienten erbjuds Hepatitvaccination och i förekommande fall akut p-piller. En uppföljning till läkare planeras inklusive kuratorskontakt. Kontakt med socialjour tas om patienter är under 18 år och där kontakt med vårdnadshavare inte kunnat etableras. Patientens behov av skydd ska bedömas. Offret bör inte återvända till brottsplatsen om brottsplatsen är det egna hemmet. Socialjour kontaktas för hjälp till skyddat boende. Polis tillkallas om personen vill göra en anmälan. Patienten får både muntlig och skriftlig information om vanliga psykologiska reaktioner efter våldtäkt.

Kurator ringer upp patienten första vardagen efter besöket. Patienter som tackat nej till samtalsstöd kontaktas per telefon för nytt erbjudande, samt erbjuds samtal vid läkaråterbesöket. Minderåriga följs upp av läkare på gynmottagningen såsom för vuxna, samt i första hand samtal hos kurator på gynmottagningen. Patienten får information att prover sparas på gynmottagning i låst utrymme i två år innan det kasseras, detta för att möjliggöra en anmälan i senare skede.

Vårdavgiften för besök på akutmottagning är 400 kronor. Besök till läkare på specialistmottagning är 300 kronor, vårdcentral 200 kronor samt vård av ambulanspersonal, 400 kronor. För patienter som är under 18 år eller över 85 år är vården avgiftsfri.

Enligt §1 kap 3 Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017: 30) och §6 1 kap Patientlag (2014:821) är målet med hälso- och sjukvården en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Med hänvisning till gällande lagstiftning om jämlik vård kan beslutet inte innefatta avgiftsfria besök endast för kvinnor. Ej heller besök på specifik mottagning. Beslutet om avgiftsbefrielse bör omfatta alla oavsett könsidentitet samt innefatta besök på akutmottagning, specialistmottagning, vårdcentral samt vid ambulansverksamheten.

Då en patient söker vård för något av ovanstående, registreras det med diagnoskod ”sexuella övergrepp”, därför föreslås beslutsförslaget om avgiftsfrihet formuleras ”Avgiftsfrihet för vård vid sexuella övergrepp”.

Bedömning

Kvinnor har sedan tidigare i praktiken inte betalat någon vårdavgift i samband med spårsäkning och akut vård vid sexuellt våld. Detta bör dock formaliseras med ett avgiftsbeslut i regionfullmäktige samt utvidgas till att gälla samtliga verksamheter som bedriver öppenvård enligt HSL, samt gälla alla personer, oavsett könsidentitet.

Antalet besök som avgiftsbefrias bedöms vara färre än 20 stycken/år. Beslutet beräknas ha marginell ekonomisk effekt på Region Gotlands sammantagna intäkter för avgifter inom hälso- och sjukvården. Samråd med regionjuristerna har inte bedömts som nödvändigt.

Ärendets behandling under mötet

Karolina Moldéus, gynekolog, närvarar digitalt och informerar om hälso- och sjukvårdens omhändertagandeprocess efter våldtäkt oavsett könsidentitet.

Yrkande

Ordföranden Filip Reinbag (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag till beslut.

Ordföranden finner bifall till yrkandet.

Bakgrund HSN-AU § 73

Arbetsutskottets förslag till hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige att:

- Vård efter sexuella övergrepp ska vid första besöket, samt vid eventuellt efterföljande återbesök, vara avgiftsfritt för patienten. Ej heller ska eventuell uteblivandeavgift tas ut för dessa besök.
- Fastställa förslag till vårdavgift i öppenvård enligt bilaga 1 att gälla från och med 2024-01-01.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2023-05-23

Bilaga 1. Vårdavgifter Region Gotland

Skickas till

Regionfullmäktige